

ALFABETI I KIRILIT DHE METODIT NUK ISHTE PËR SERBËT

Fahri **XHARRA**

PËRMBLEDHJE

Alfabeti i Kirilit dhe Metodit nuk ishte për serbët. Edhe serbët janë të vonshëm sa i përket shkrim-leximit. Pa hyrë në shkrimet dhe botimet e tyre vetëmashtuese dhe falsifikuese të tregojmë se shkrimin e tyre që quhet Çirilica e Vukit (*Вукова ћирилица*) është një variant i shkrim cirilik rus të cilin e zhvilloi gjuhëtari serb (me prejardhje shqiptare) Vuk Karaxhiq, në gjysmën e parë të shek.19-të, i cili i ka 30 shkronja. Deri në fund të shek. 18, serbët shkruanin me një slavenosrbski shkrim arkaik, që ishte i njohur vetëm për shtresën kishtarë, dhe pak i kuptueshëm për popullin e vet. Shkruhej në çiriliken serbe në të cilën nuk ishin të gjitha shkronjat e gjuhës serbe. Vuk Stefanoviq Karaxhiqi në vitin 1818, e krijoi azbuken (alfabetin) serbe. Nga alfabeti rus ai i largoi ato shkronja që nuk gjenin shprehje në gjuhën serbe: *у, ю, љ, њ, џ, ѣ* dhe i futi 6 shkronja tjera (po ashtu të huazuara): *ћ, ђ, љ, њ, ј, џ*, shkronjën *ј* e mori nga latinishtja dhe atë *ѣ* nga çirilica (kishtarë) rumune. Pra thëniet e tyre që çirlicën iu krijoi Çirili dhe Metodi, biejnë në ujë se atëherë kur Çirili e shkroi "glagolice" serbët ishin në konglomerat fukarenjsh ardhacakë në shërbim të Bizantit. *Cilët ishin Kirili dhe Metodi?* Thuhet se ishin grekë nga Selaniku (*Κύριλλος και Μεθόδιος*), por si zakonisht në literaturë dhe histori çka ishte byzantine ishte domosdoshmërisht greke, e që nuk është e vërtetë. Thuhet se ata e "kanë përhapur" shkrim-leximin në mesin e sllavëve analfabetë në Principatën e Moravisë. Pra, glagolica u bë për sllavët e Moravisë. Ata ende ishin paganë dhe qëllimi i përhapjes së ortodosizmit iu solli edhe shkrim-leximin. Cirili fliste shumë gjuhë si edhe arabisht dhe hebraisht. Kirili dhe Metodi u angazhuan dhe e bënë alfabetin "glagolik" për at pjesë sllave. Ju rikujtoj, shek. e 9, kur serbët ende silleshin në mes të paganizmit të tyre dhe ordoksizmit. Është interesante të ceket, se vetëm kroatët e ruajtën glagolicën që nga shek.12 te shkrim i liturgjive. Po Kirili, nga e mori "idenë" për shkronjat e ashtuquajtura glagolike? Janë bërë studime të mira në këtë lëmi (nga shqiptarët, asgjë). Alfabeti ilirik "Alpha[betum] Illiricum Divi Hieronymi".

Fjalë kyçe: alfabeti kirilit, serbët, shkrim, Kirili dhe Metodi, glagolike, shqiptarët, Illiricum

HYRJE

Deri në fund të shek. 18, serbët shkruanin me një slavenosrbski shkrim arkaik, që ishte i njohur vetëm për shtresën kishtarë, dhe pak i kuptueshëm për popullin e vet (славеносербски, архаични језик свештенства и виших слојева, тешко разумљив обичном народу.) Shkruhej në çiriliken serbe në të cilën nuk ishin të gjitha shkronjat e gjuhës serbe. Vuk Stefanoviq Karaxhiqi në vitin 1818, e krijoi azbuken (alfabetin) serbe. Nga alfabeti rus ai i largoi ato shkronja që nuk gjenin shprehje në gjuhën serbe: *и, ю, љ, њ, џ, я* dhe i futi 6 shkronja tjera (po ashtu të huazuara): *ћ, ђ, љ, њ, ј, џ*, shkronjën *ј* e mori nga latinishtja dhe atë *ѣ* nga çirilica (kishtarë) rumune.

1. ALFABETI I KIRILIT DHE METODIT NUK ISHTE PËR SERBËT

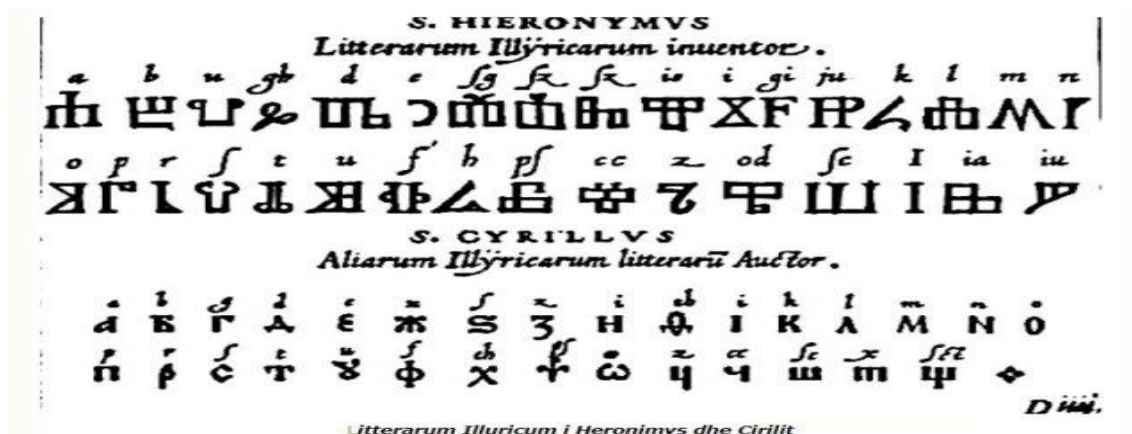

Fig. 1.

1.1 SI LINDI CIRILICA E SERBËVE?

Edhe serbët janë të vonshëm sa i përket shkrim-leximit. Pa hyrë në shkrimet dhe botimet e tyre vetëmashtruese dhe falsifikuese të tregojmë se shkrimin e tyre që quhet Çirilica e Vukit (*Вукова ћирилица*) është një variant i shkrim cirilik rus të cilin e zhvilloi gjuhëtari serb (me prejardhje shqiptare) Vuk Karaxhiq, në gjysmën e parë të shek. 19-të, i cili i ka 30 shkronja. Deri në fund të shek. 18, serbët shkruanin me një slavenosrbski shkrim arkaik, që ishte i njohur vetëm për shtresën kishtarë, dhe pak i kuptueshëm për popullin e vet (славеносербски, архаични језик свештенства и виших слојева, тешко разумљив обичном народу.) Shkruhej në çiriliken serbe në të cilën nuk ishin të gjitha shkronjat e gjuhës serbe. Vuk Stefanoviq Karaxhiq në vitin 1818, e krijoi azbuken (alfabetin) serbe. Nga alfabeti rus ai i largoi ato shkronja që nuk gjenin shprehje në gjuhën serbe: *у, ю, љ, њ, џ, я* dhe i futi 6 shkronja tjera (po ashtu të huazuara): *ћ, ђ, љ, њ, ј, у*, shkronjën *ј* e mori nga latinishtja dhe atë *џ* nga çirilica (kishtarë) rumune.

Above: St. Methodius (left) and St. Cyril (right) on the fresco in the St. John Bigorski Monastery, Republic of Macedonia

Fig. - 2 Kirili dhe Metodi dy vëllezër përhapës të alfabetit

Fig. - 3. Moravia shek. IX

Pra thëniet e tyre që çirilicën iu krijoi Çirili dhe Metodi, biejnë në ujë se atëherë kur Çirili e shkroi “glagolicen” serbët ishin në konglomerat fukarenjsh ardhacakë në shërbim të Bizantit.

1.2 CILËT ISHIN KIRILI DHE METODI?

Thuhet se ishin grekë nga Selaniku (*Κύριλλος και Μεθόδιος*) por si zakonisht në literaturë dhe histori çka ishte byzantine ishte domosdoshmërisht greke, e që nuk është e vërtetë.

Thuhet se ata e “kanë përhapur” shkrim-leximin në mesin e sllavëve analfabetë në Principatën e Moravisë (*Кирило је рођен 827. или 828., а Методије 815. или 820. године*) [1] браћа из Солуна, који су ширили писменост и хришћанство међу неписменим Словенима у Великоморавској кнежевини и Панонији. Својим радом они су помагали културни напредак Словена због чега су остали упамћени као , “словенски апостоли”. Они су направили глаголицу, прво писмо Словена). Pra glagolica u bë për sllavët e Moravisë. Ata ende ishin paganë dhe qëllimi i përhapjes së ortodosizmit iu solli edhe shkrim-leximin. Çirili fliste shumë gjuhë si edhe arabisht dhe hebraisht. Sipas asaj që shkruhet në “Žitiju Čirilovom” dhe “Žitiju Metodijevom”, nga knezi i Moravisë Rastislavi (842-871), u kërkua që Bizanti të dërgonte misionarë për gjendjen e fesë te populli i tij me qëllim që ata të largohen nga paganizmi; dhe me një gjuhë që për popullin është e kuptueshme. Pra Kirili dhe Metodi u angazhuan dhe e bënë alfabetin “glagolik” për at pjesë sllave. Ju rikujtoj, shek. e 9, kur serbët ende silleshin në mes të paganizmit të tyre dhe ordoksizmit.

Fig. 4. Gllagolica e Cirilit me 42 shkronja

Glagolica pra i kishte 42 shkronja, pse? Sot dhe atëherë vetëm gjuha çeke i ka 41 germa (The

Czech alphabet consists of 41 letters.

- Russian alphabet consists of 33 letters.
- Bulgarian number of letters to 30.
- Slovak It includes all 26 letters
- Serbian It includes all 30 letters
- Croatian alphabet consists of 30 letters.
- Është interesante të ceket, se vetëm kroatët e ruajtën glagolicën që nga shek. 12 te shkrim i liturgjive.

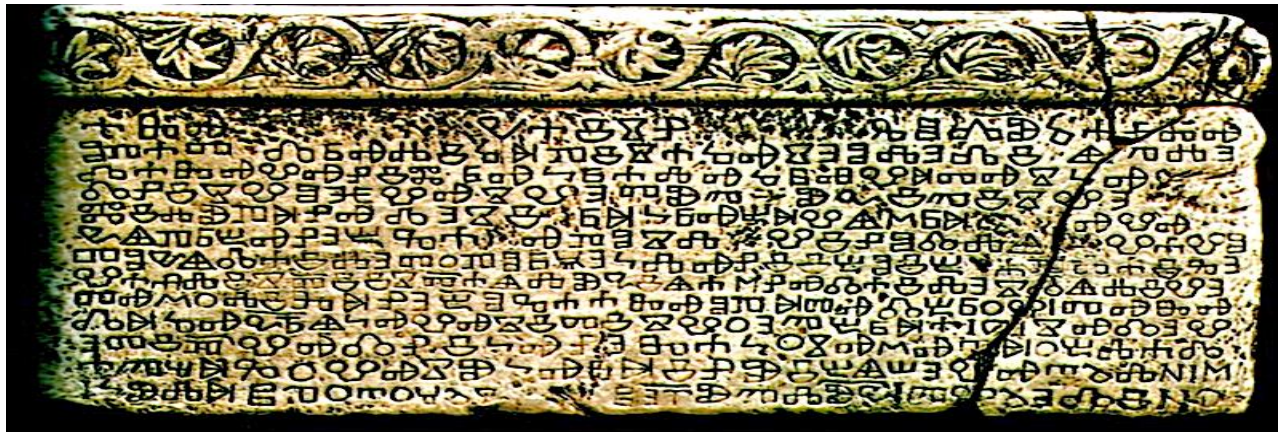

Fig. 5. *Pllakë me shkrim glagolik e shek. 12, gjetur ne Kerk – Kroaci*

Po Kirili, nga e mori “idenë” për shkronjat e ashtuquajtura glagolike? Janë bërë studime të mira në këtë lëmi (nga shqiptarët, asgjë). Alfabeti ilirik “Alpha[betum] Illiricum Divi Hieronymi”. Në shekullin e mesëm “Glagolica” njihej si shkrimi i Shën Jeronimit (St. Jerome (342-429), të cilin e propagonin kroatët. Kroatët par deroi në shekullin e 18, e shpërndanin se glagolica, të cilin e përdorin edhe në Dalmaci ishte the Holy Scripture, oëe their existence to the famous church father St. Jerome.

Por pa e zgjatur shumë, shkrimi i Shën Jeronimit dhe ai i Kirilit ishin me origjinë Pelazge-Frigje. (There's many theories on the appearance of the Glagolic script, from the presumed Pelasgo-Phrygian origin, Linear A-B/ Etruscan scripts, 'Syriac' hypothesis, through that of the renowned

doctor and scholar St. Jerome (lat. Hyeronimus) of the 4-5-th century, to the authentic narrative of the tëo learned brothers from Macedonia, SS. Cyril & Methodius and the modern claims of the national-politicized 20th century scholars.) Në lidhje me këtë alfabet ka shkruar edhe profesori i Universitetit të Zagrebit në Kroaci, Leopold Gajtler, i cili në një nga korrespondencat e tij me Dh. Kamardën të vitit 1878, shkruan kështu në lidhje me alfabetin e gjetur nga Hahn: "Si studiues sllav unë besoj, sipas studimeve të mija të fundit, e edhe në vijim të atij të ndërmarre në Maqedoninë e perëndimit, që kam zbuluar se alfabeti zanafillor dhe i lashtë sllav, i quajtur glakolik, ka rrjedhur nga alfabeti zanafillor dhe i lashtë shqip që Hahn i shquar ka zbuluar për së pari në Elbasan dhe e ka bërë të njohur.

Fig. 6. Alfabeti ilirik i Shën Jeronimit

Madje jam i bindur se edhe emrat e shkronjave sllave të marra etimologjikisht janë me prejardhje shqiptare dhe se shpjegohen vetëm me gjuhën shqipe." Studiues të shumtë janë marrë me alfabetin shqiptar të Elbasanit.

2. PËRFUNDIME

- Emrat e shkronjave sllave të marra etimologjikisht janë me prejardhje shqiptare dhe se shpjegohen vetëm me gjuhën shqipe.

3. STUDIME MBËSHTETËSE

1. "Handbook of Old Church Slavonic" by R. Auty, 1977.
2. "Hrvatsko-Glagoljska Knjiga o Esteri" by Vesna Badurina-Stipčević.
3. "Origin And Development Of Writing" by Petar Hr. Ilievski,